

Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет
внутрішніх справ

**ПАМ'ЯТКА
ЩОДО ДІЙ
ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ
ПІД ЧАС ВИБОРЧОГО
ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ**

Харків 2019

УДК 342.951:351.82

П15

Колектив авторів-укладачів:

Безпалова О. І. (д-р юрид. наук, проф.), **Котелюх М. О.** (канд. юрид. наук, доц.), **Макаренко В. С.** (канд. юрид. наук), **Панова О. О.** (канд. юрид. наук, доц.), **Прокопенко О. Ю.** (д-р юрид. наук, ст. наук. співробітник), **Селюков В. С.** (канд. юрид. наук), **Таранов В. Л.**

Пам'ятка щодо дій працівників поліції під П15 час виборчого процесу в Україні / [кол. авт.-уклад.: Безпалова О. І., Котелюх М. О., Макаренко В. С. та ін.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. — Харків, 2019. — 48 с.

Пам'ятку розроблено з метою організаційно-правового забезпечення діяльності органів та підрозділів Національної поліції України під час виборчого процесу в Україні, в рамках реалізації Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 1023-р.

В ній охарактеризовано функціональні обов'язки працівників поліції під час виборчого процесу, проаналізовано алгоритм дій працівників поліції під час виборчого процесу, здійснено аналіз адміністративної відповідальності за порушення виборчого законодавства.

УДК 342.951:351.82

*Пам'ятку видано за сприяння Консультативної місії
Європейського Союзу.*

© Колектив авторів-укладачів, 2019
© Харківський національний університет
внутрішніх справ, 2019

ЗМІСТ

1. Функціональні обов'язки працівників поліції під час виборчого процесу.....	4
2. Алгоритм дій працівників поліції під час виборчого процесу.....	13
2.1. Під час транспортування виборчих бюлетенів (переддень виборів).....	13
2.2. Охорона виборчих бюлетенів до дня голосування.	13
2.3. Охорона публічного порядку та безпеки у день голосування.....	14
2.3.1. Дії працівників поліції під час виявлення вибухового пристрою на виборчій ділянці або отримання повідомлення про можливе замінування	15
2.3.2. Дії працівників поліції у разі дорожньо-транспортної пригоди за участі автомобіля, що перевозить бюлетені	17
2.3.3. Дії працівників поліції у разі вчинення хуліганських дій на території виборчої ділянки	18
2.3.4. Дії працівників поліції у разі виявлення пожежі на виборчій ділянці	19
2.3.5. Дії працівників поліції у разі проведення масових заходів на території виборчої ділянки	19
2.3.6. Дії працівників поліції у разі виявлення факту вчинення злочину на виборчій ділянці	20
2.3.7. Дії працівників поліції у разі виявлення факту проведення агітації та інших закликів у день голосування	20
2.4. Дії працівників поліції під час транспортування виборчих бюлетенів та інших документів після дня голосування	21
3. Вимоги, що висуваються до протоколу про адміністративне правопорушення	23
4. Доставлення порушника	30
5. Адміністративне затримання (порядок його здійснення)	35
6. Адміністративні правопорушення, що посягають на здійснення народного волевиявлення та встановлений порядок його забезпечення	41

1. ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОBOB'ЯЗКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

Відповідно до статті 2 Закону України «Про Національну поліцію» завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Поліцейський зобов'язаний: 1) неухильно дотримуватися положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського; 2) професійно виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва; 3) поважати і не порушувати прав і свобод людини; 4) надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я; 5) зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків; 6) інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливають його

подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді.

Під час несення служби з забезпечення публічної безпеки та порядку на виборчий дільниці поліцейський зобов'язаний:

1. Познайомитися з головою виборчої комісії, заступником голови, секретарем комісії та, за можливості, іншими членами комісії, керівником установи, у приміщенні якої розташована виборча дільниця.

2. Ознайомитися з інформацією, якою володіє голова виборчої комісії, з питань забезпечення публічного порядку та безпеки.

3. Ознайомитися з приміщенням дільниці та особливостями несення служби, а саме:

- вивчити територію, що прилягає до приміщення, де розташована виборча дільниця, можливості непомітного підходу до нього, наявність парканів огорожі, під'їзних шляхів;

- ознайомитися з технічним укріпленням вікон на першому поверсі, наявністю зовнішніх драбин, що ведуть на горище або інші поверхи, та можливістю несанкціонованого проникнення сторонніх осіб у приміщення, де розташована виборча дільниця, особливо в нічний час;

- ознайомитися з центральним та запасними виходами, технічною укріпленістю дверей, наявності на них замків, у тому числі внутрішніх засувів;

- перевірити наявність виходу на горище, його технічну укріпленість;

- вивчити наявність підвалів та входів до них з приміщення та ззовні, їх технічну укріпленість та можливості несанкціонованого проникнення через них сторонніх осіб до приміщення, де розташована виборча дільниця;

- вивчити інші можливості несанкціонованого проникнення до приміщення, де розташована виборча дільниця, сторонніх осіб, особливо в нічний час, та інші чинники, що можуть створювати загрозу для наряду поліції під час несення ним служби із забезпечення публічної безпеки та порядку або небезпеку пошкодження приміщення, майна та документації виборчої дільниці;

- визначити місцезнаходження вогнегасників та протипожежних кранів;

- ознайомитися зі схемою евакуації громадян з приміщення у разі виникнення пожежі;

- визначити місцезнаходження стаціонарного телефону, його номер та можливості телефонувати з нього до територіальних органів поліції, у тому числі в нічний час;

- визначити місце розташування в приміщенні центрального електророзподільного щита та можливості вільного доступу до нього сторонніх осіб;

- визначити місцезнаходження санвузла та туалету;

- визначити місце постійного розташування тимчасового поста (перебування наряду) з підтримання публічного порядку та безпеки в денний та нічний час;

- визначити порядок харчування під час несення служби;

- уточнити основні та додаткові номери стаціонарних і мобільних телефонів аварійних та чергових служб, керівництва територіального органу управління, чергової частини;

- ознайомитися з порядком несення служби;

- доповісти в чергову частину територіального органу поліції про заступання на службу з забезпечення публічного порядку та безпеки біля виборчої дільниці.

Під час несення служби на виборчий дільниці поліцейський зобов'язаний:

1. Перебувати на території, де розташована виборча дільниця, у місці, визначеному для несення служби нарядом із забезпечення публічної безпеки та порядку.

2. У денний час здійснювати патрулювання біля будівлі, де розташована виборча дільниця, а в нічний час – у приміщенні, де розташована виборча дільниця.

3. Після закінчення роботи виборчої комісії та взяття під охорону сейфів із виборчою документацією (бюлетенями) зробити запис у робочому зошиті в розділі «Прийом-передача приміщення виборчої дільниці та сейфів з виборчими бюлетенями».

4. Здійснити обхід усіх внутрішніх незачинених приміщень з метою виявлення сторонніх осіб, які залишилися в них. У разі їх виявлення із дотриманням заходів особистої безпеки установити їх особу, мету

перебування в приміщенні після закінчення роботи виборчої комісії та доповісти про факт виявлення сторонніх осіб у приміщенні, де розташована виборча дільниця, телефоном у чергову частину територіального органу поліції.

5. Під час здійснення обходу приміщень звертати увагу на залишені увімкнене освітлення в закритих приміщеннях, до яких відсутній доступ наряду, можливі несправності водопровідної та каналізаційної систем, які можуть призвести до підтоплення приміщення виборчої дільниці. У разі виявлення таких несправностей інформувати аварійні служби, чергову частину територіального органу поліції, голову виборчої комісії або його заступника, керівника установи, де розташована виборча дільниця.

6. У разі надходженні інформації від голови виборчої комісії, членів виборчої комісії, інших громадян про порушення громадського порядку або інших заяв та повідомлень – поінформувати чергового чергової служби або начальника територіального органу поліції відповідно до схеми зв'язку та змісту інформації, що надійшла.

7. Інформувати чергову частину територіального органу поліції про оперативну обстановку на виборчій дільниці відповідно до схеми зв'язку та у визначений час. У разі виникнення порушень громадського порядку або інших подій, що створюють загрозу членам виборчої комісії, громадянам, наряду поліції, порушень порядку голосування тощо негайно телефонувати до чергової частини

територіального органу поліції, інших підрозділів та служби згідно зі схемою зв'язку та вживати заходів для усунення згаданих порушень.

8. У разі появи офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій працівники поліції повинні:

- про прибуття, перебування на території певних районів, у місцях розташування виборчих комісій або виборчих дільниць та вибуття іноземного спостерігача, а також про місце його тимчасового проживання негайно доповісти черговому чергової служби органу поліції;

- у разі звернення до них офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій насамперед у коректній формі попросити їх пред'явити посвідчення, що видається Центральною виборчою комісією, та документ, що засвідчує особу;

- у разі порушення іноземним спостерігачем громадського порядку чи правил дорожнього руху вживати заходів реагування, ураховуючи конкретну ситуацію, у межах законодавства України, про що невідкладно доповідати черговому чергової служби органу поліції;

- у разі звернення офіційних спостерігачів від іноземних держав та міжнародних організацій із заявою про скоєння злочину вживати заходів реагування, про що невідкладно доповідати черговому чергової служби органу поліції;

- за будь-яких умов поводитися коректно, не давати приводів для непорозумінь та можливих провокацій.

Категорично забороняється приймати від іноземців подарунки чи сувеніри, брати від них на зберігання чи передавати їм будь-які речі або предмети.

9. Суворо дотримуватися правил особистої безпеки, зберігання та поводження з табельною зброєю, засобами індивідуального захисту та правил активної оборони.

Так, під час несення служби із засобами особистої безпеки працівник поліції зобов'язаний керуватись ст. 42–46 Закону України «Про Національну поліцію» та наказом МВС від 01.02.2016 № 70 «Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю», а саме категорично забороняється:

1) виймати зброю (боєприпаси) з кобури (спеціального спорядження, підсумка) без потреби;

2) тримати палець на спусковому гачку без необхідності;

3) знімати запобіжник з положення «запобігання» у всіх випадках, не пов'язаних зі стрільбою;

4) закривати або затикати сторонніми предметами канал ствола, що при пострілі може призвести до його роздуття чи розриву;

5) безпідставно спрямовувати ствол зброї у бік людей, транспорту, будинків, інших будівель та споруд. За необхідності зброя спрямовується на поперхню, яка в змозі прийняти кулю, наприклад: на землю, стовбур дерева, кулеуловлювач або вгору під кутом 45–60 градусів;

б) залишати зброю без нагляду, а також передавати її іншим особам;

7) користуватися без необхідності чужою зброєю та/або зброєю, навички поводження з якою відсутні;

8) проводити чищення зброї у невідведених для цього місцях, змащувати її бензином та іншими легкозаймистими речовинами, а також абразивними матеріалами, допускати наявність відкритого полум'я під час її чищення;

9) при поводженні з боєприпасами допускати їх пошкодження, забруднення тощо.

10. Під час несення служби діяти відповідно до законодавства, бути ввічливим до громадян, мати охайний вигляд.

11. Надавати інформацію громадянам, що прийшли для голосування, тільки в межах компетенції органів та підрозділів поліції.

12. Налагодити та підтримувати взаємодію з представниками ЗМІ, за необхідності надавати їм допомогу в межах компетенції поліції. У разі вчинення будь-яких правопорушень щодо представників ЗМІ або за їх участю, виникнення інших надзвичайних пригод і нештатних ситуацій негайно інформувати ГУНП. Уживати відповідних заходів реагування та мінімізації можливих негативних наслідків.

Працівники поліції, що несуть службу на виборчій дільниці, повинні перебувати у поліцейському однострою відповідно до сезону або у формі, визначеній начальником органу (командиром підрозділу).

На однострої поліцейського розміщується нагрудний знак із чітким зазначенням його спеціального жетона.

Поліцейському заборонено знімати з однострою чи приховувати нагрудний знак, а також будь-яким іншим чином перешкоджати прочитанню інформації на ньому або фіксуванню її за допомогою технічних засобів.

Поліцейський, який виконує функції в цивільному одязі, зобов'язаний мати при собі нагрудний знак, передбачений цією частиною, крім випадків, коли наявність нагрудного знака перешкоджає проведенню негласної слідчої (розшукової) дії.

Поліцейським підрозділу спеціального призначення номер нагрудного знака додатково зазначається на однострої і на шоломі таким чином, щоб його було можливо прочитати або зафіксувати за допомогою технічних засобів, крім випадків, коли такі поліцейські відповідно до рішень уповноважених осіб поліції виконують завдання в режимі секретності.

2. АЛГОРИТМ ДІЙ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

2.1. Під час транспортування виборчих бюлетенів (переддень виборів)

До початку голосування на виборчій ділянці працівник поліції **повинен супроводжувати транспортування виборчих документів** з відповідної окружної виборчої комісії, забезпечивши охорону цієї документації (законів України «Про вибори народних депутатів України» та «Про вибори Президента України»). Відповідно до положень зазначених Законів під час транспортування документів будь-кому **забороняється розпечатувати пакети** з виборчими бюлетенями та іншою документацією.

2.2. Охорона виборчих бюлетенів до дня голосування

В день виборів наряд поліції повинен ретельно обстежити територію, прилеглу до будівлі виборчої ділянки, усі приміщення виборчої ділянки, особливо приміщення для голосування, з метою виявлення підозрілих предметів чи речовин. Потім разом з головою комісії необхідно перевірити наявність майна та цілісність опечатаних приміщень і сейфів, де зберігається виборча документація. Про результати обстеження слід негайно доповісти оперативному штабу поліції (з подальшою доповіддю відповідному оперативному штабу ГУНП).

Охорона виборчих бюлетенів поліцією закінчується в момент початку підготовчого засідання дільничної виборчої комісії в день голосування.

2.3. Охорона публічного порядку та безпеки у день голосування

Під час голосування наряд поліції забезпечує охорону виборчих прав громадян та публічний порядок на території виборчої дільниці. Працівники поліції вживають заходів щодо недопущення або припинення протиправних вчинків. Про всі випадки порушень законності вони негайно доповідають оперативному черговому та оперативному штабу ВП (ГУНП), повідомляють голові виборчої комісії.

Працівникам поліції забороняється втручатися в процес виборів, виконувати будь-які доручення членів виборчої комісії, не пов'язані із забезпеченням охорони прав виборців та забезпечення охорони публічного порядку, давати консультації та пропагувати свої погляди щодо кандидатів на виборні посади, політичних партій (виборчих блоків), які їх висунули, надавати будь-яку допомогу виборцям у заповненні виборчих бюлетенів, відволікатися та самовільно покидати місце несення служби на виборчій дільниці.

2.3.1. Дії працівників поліції під час виявлення вибухового пристрою на виборчий дільниці або отримання повідомлення про можливе замінування

У разі виявлення на дільниці вибухового пристрою/підозрілого предмета	У разі отримання повідомлення про можливий вибух по телефону
<p>1. Негайно доповісти оперативному черговому територіального органу поліції, черговому оперативного штабу та повідомити голову дільничної виборчої комісії.</p> <p>2. Обгородити місце знаходження підозрілого предмета.</p> <p>3. З урахуванням положень законів України «Про вибори народних депутатів України» та «Про вибори Президента України» у разі прийняття рішення виборчою комісією про призупинення її діяльності, невідкладно вжити заходів щодо безпечної евакуації усіх громадян, але не допускати паніки.</p>	<p>1. Черговий територіального органу поліції негайно доповідає керівництву поліції, оперативному штабу, повідомляє наряд поліції, що охороняє виборчу дільницю, та голову відповідної дільничної виборчої комісії про одержане повідомлення.</p> <p>2. За узгодженою з головою виборчої комісії вказівкою керівництва територіального органу поліції наряд поліції здійснює безпечну евакуацію громадян, не допускаючи паніки.</p>

<p>У разі виявлення на дільниці вибухового пристрою/підозрілого предмета</p>	<p>У разі отримання повідомлення про можливий вибух по телефону</p>
<p>4. Забезпечити охорону виборчих бюлетенів.</p> <p>5. Ужити доцільних заходів щодо встановлення і затримання підозрілих осіб.</p> <p>6. Після усунення небезпеки повідомити голову дільничної виборчої комісії про можливість продовження роботи.</p>	<p>При цьому слід точно виконувати положення частини другої статті 83 Закону України «Про вибори народних депутатів України», якою організація проведення голосування та підтримання у приміщенні належного порядку покладаються на дільничну виборчу комісію.</p> <p>3. При виявленні предметів або речовин, які викликають підозру, наряду поліції слід негайно доповісти оперативному черговому поліції. До прибуття працівників вибухово-технічної служби встановити кордони небезпечної зони, обгородити її та обмежити доступ до неї.</p>

У разі виявлення на дільниці вибухового пристрою/підозрілого предмета	У разі отримання повідомлення про можливий вибух по телефону
	<p>4. Забезпечити охорону виборчих бюлетенів.</p> <p>5. Після прибуття працівників вибухово-технічної служби інформувати старшого про місце знаходження підозрілого предмета (предметів).</p> <p>6. Після усунення небезпеки повідомити голову дільничної виборчої комісії про можливість продовження роботи</p>

2.3.2. Дії працівників поліції у разі дорожньо-транспортної пригоди за участі автомобіля, що перевозить бюлетені

1. Негайно доповісти черговому територіального підрозділу Національної поліції.

2. Якщо є потерпілі, надати лікарську допомогу та викликати швидку медичну допомогу.

3. Забезпечити охорону виборчих бюлетенів та місця події до прибуття слідчо-оперативної групи.

4. До прибуття слідчо-оперативної групи перевірити особи водіїв, затримати автотранспорт, що має відношення до ДТП.

5. Установити учасників і очевидців події, уточнити обставини ДТП.

6. Організувати доставку бюлетенів на потрібну виборчу дільницю (або до відповідної виборчої комісії).

2.3.3. Дії працівників поліції у разі вчинення хуліганських дій на території виборчої дільниці

1. Негайно доповісти про ситуацію, що склалася на виборчій дільниці, черговому черговій служби та повідомити голову дільничної виборчої комісії.

2. Викликати СОГ та резерв.

3. Вжити заходів щодо припинення хуліганських дій згідно зі ст. 42–46 ЗУ «Про Національну поліцію» та затримання правопорушника(-ів).

4. За допомогою резерву, який прибув, відсікати сторонніх осіб від входів до дільниці та відновити її охорону.

5. Після прибуття слідчо-оперативної групи доповісти старшому про обставини події та далі діяти за його вказівками.

2.3.4. Дії працівників поліції у разі виявлення пожежі на виборчий дільниці

1. Негайно доповісти про ситуацію, що склалася на виборчій дільниці, черговому чергової служби та повідомити голову дільничної виборчої комісії.

2. Викликати працівників ДСНС та швидку медичну допомогу.

3. Організувати охорону виборчих бюлетенів.

4. Надати допомогу нарядам ДСНС, поліції, які прибули на місце події.

5. При підозрі, що був підпал, організувати охорону слідів можливого злочину.

6. Нарядам поліції, що прибули на місце події, ужити заходів з розшуку та затримання злочинців.

2.3.5. Дії працівників поліції у разі проведення масових заходів¹ на території виборчої дільниці

1. Негайно доповісти про ситуацію, що склалася на виборчій дільниці, черговому чергової

¹ Відповідно до ч. 1 ст. 39 Конституції України громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи та демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи місцевого самоврядування. Проте, напередодні дня голосування та в день голосування забороняється проведення масових акцій (зборів, мітингів, походів, демонстрацій, пікетів) від імені кандидатів, розповсюдження агітаційних матеріалів, а також публічні оголошення про підтримку кандидатами проведення концертів, вистав, спортивних змагань, демонстрації фільмів та телепередач чи інших публічних заходів. Крім того, забороняється проведення будь-яких масових заходів на території виборчої дільниці.

служби та повідомити голову дільничної виборчої комісії.

2. Роз'яснити громадянам, що вони порушують чинне законодавство.

3. У разі непокори і продовження спроб проникнути із застосуванням сили – викликати резерв.

4. Застосовуючи спеціальні засоби, стати на перешкоді намаганням увірватися до приміщення, де працює виборча комісія чи знаходяться виборчі бюлетені.

5. З допомогою резерву, який прибув, відсікати натовп від входів до дільниці та відновити її охорону.

6. Силами резерву блокувати організаторів і активних учасників порушення громадського порядку, придушуючи їх опір.

2.3.6. Дії працівників поліції у разі виявлення факту вчинення злочину на виборчій дільниці

1. Доповісти черговому чергової служби.

2. Забезпечити охорону місця події.

3. За можливості, вжити заходів щодо встановлення особи/осіб правопорушника(ів)

3. За наявності свідків події встановити їх особи.

4. Після прибуття слідчо-оперативної групи доповісти старшому про обставини події та далі діяти за його вказівками.

2.3.7. Дії працівників поліції у разі виявлення факту проведення агітації та інших закликів у день голосування

1. Про виявлену або отриману інформацію доповісти черговому чергової служби.
2. Установити очевидців і зібрати їх пояснення.
3. Повідомити голову дільничної виборчої комісії.
4. Скласти рапорт про виявлення правопорушення і передати зібрані матеріали СОГ, яка прибула на місце події.

2.4. Дії працівників поліції під час транспортування виборчих бюлетенів та інших документів після дня голосування

Після встановлення результатів голосування на виборчій дільниці працівник поліції **повинен супроводжувати транспортування виборчих документів** до відповідної окружної виборчої комісії, забезпечивши охорону цієї документації (законів України «Про вибори народних депутатів України» та «Про вибори Президента України»).

Так, відповідно до частини першої та другої статті 93 Закону України «Про вибори народних депутатів України» транспортування виборчих документів здійснюється членами дільничної виборчої комісії звичайної або спеціальної виборчої дільниці (крім спеціальних виборчих дільниць, утворених на

суднах, що перебувають у день голосування у плаванні під Державним Прапором України, на полярній станції України) – представниками чотирьох різних партій, кандидатів у депутати (президенти), а саме: головою та заступником голови дільничної виборчої комісії та двома членами цієї виборчої комісії – представниками двох інших партій, кандидатів у депутати (президенти), які набрали найбільшу кількість голосів на виборчій дільниці у загальнодержавному окрузі в межах одномандатного округу та в одномандатному окрузі. Їх обов'язково супроводжує поліцейський, який повинен забезпечити охорону при транспортуванні. За своїм бажанням інші члени дільничної виборчої комісії, кандидати у депутати (президента), їх довірені особи, уповноважені особи партій, офіційні спостерігачі можуть супроводжувати транспортування документів. Супроводження транспортування виборчих документів іншими особами забороняється.

Під час транспортування виборчих документів забороняється розпечатувати пакети з виборчими бюлетенями та іншою виборчою документацією.

3. ВИМОГИ, ЩО ВИСУВАЮТЬСЯ ДО ПРОТОКОЛУ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

(Витяг з Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, затвердженої наказом МВС України від 06.11.2015 № 1376)

II. Документування адміністративних правопорушень

1. Складання протоколів про адміністративні правопорушення, протоколів про адміністративні затримання, протоколів про вилучення речей і документів, протоколів про огляд речей та особистий огляд, а також отримання пояснення від осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків здійснюють уповноважені на те посадові особи органів поліції.

2. У справах про адміністративні правопорушення, розгляд яких віднесено до відання органів поліції, зазначених у статті 222 КУпАП, протоколи відповідно до статті 255 КУпАП складають уповноважені на те посадові особи зазначених органів.

3. Протоколи про адміністративні правопорушення не складаються у випадках, передбачених статтею 258 КУпАП.

Якщо під час винесення постанови по справі про адміністративне правопорушення особа

оспорить допущене порушення й адміністративне стягнення, що на неї накладається, уповноважена посадова особа органу поліції зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до статті 256 КУпАП, крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185³ КУпАП.

4. У разі вчинення адміністративного правопорушення особами, які досягли віку, з якого настає адміністративна відповідальність, уповноважені на те посадові особи органів поліції складають протокол про адміністративне правопорушення.

При малозначності вчиненого адміністративного правопорушення орган (посадова особа) поліції, уповноважений(а) розглядати справу, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності і обмежитися усним зауваженням.

5. Протокол про адміністративне правопорушення складається на спеціальному бланку, що виготовлений друкарським способом згідно з технічним описом бланка протоколу про адміністративне правопорушення, на якому проставлено відповідні серію та номер.

Протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією складається на бланку, що виготовлений друкарським способом.

6. Усі реквізити протоколу про адміністративне правопорушення заповнюються чорнилом чорного

або синього кольору, розбірливим почерком, державною мовою.

7. Не допускаються закреслення чи виправлення відомостей, що заносяться до протоколу про адміністративне правопорушення, а також унесення додаткових записів після того, як протокол про адміністративне правопорушення підписано особою, стосовно якої його складено.

8. Протокол про адміністративне правопорушення складається у двох примірниках, один з яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

9. При складанні протоколу про адміністративне правопорушення в ньому зазначаються, зокрема:

у графі «місце складання протоколу» – населений пункт або географічна точка;

у графі «посада, найменування органу поліції, звання, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол» – прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол (повністю, без скорочень);

у графі «склав цей протокол про те, що громадянин(ка)» – прізвище, ім'я та по батькові особи, яка притягається до адміністративної відповідальності (повністю, без скорочень);

у графі «назва документа, серія, №, ким і коли виданий» – документ, що посвідчує особу (серія, номер паспорта, дата видачі і назва органу, що його видав, або серія, номер іншого документа, що посвідчує

особу, яка вчинила правопорушення (службове чи пенсійне посвідчення, студентський квиток тощо), дата видачі і найменування органу (установи, підприємства, організації), що його видав(ла));

у графі «чи притягався(лася) до адміністративної відповідальності» – інформація щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності впродовж року (за наявності);

у графі «дата, час, місце вчинення і суть учиненого адміністративного правопорушення» – суть адміністративного правопорушення (повинна точно відповідати ознакам складу адміністративного правопорушення, зазначеним у статті КУпАП, за якою складено протокол);

у графі «до протоколу додається» – пояснення особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, викладені на окремому аркуші, рапорти посадових осіб органів поліції, довідки, акти тощо (у разі складення).

10. Якщо внаслідок вчинення адміністративного правопорушення заподіяно матеріальну шкоду, про це також зазначається в протоколі про адміністративне правопорушення.

11. При складанні протоколу про адміністративне правопорушення особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, статтею 268 КУпАП, повідомляється, що справу про адміністративне правопорушення

буде розглянуто у строки, визначені статтею 277 КУпАП, про що робиться відмітка та ставиться підпис особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

12. Протокол про адміністративне правопорушення підписується уповноваженою посадовою особою, яка його склала, і особою, яка притягається до адміністративної відповідальності. За наявності свідків і потерпілих протокол про адміністративне правопорушення може бути підписано також цими особами.

У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, підписати протокол про адміністративне правопорушення у ньому робиться запис про це.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу про адміністративне правопорушення та пояснення по суті адміністративного правопорушення, які додаються до протоколу про адміністративне правопорушення, а також викласти мотиви своєї відмови підписати його.

У разі якщо особа, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, не володіє українською мовою, протокол про адміністративне правопорушення складається за участю перекладача.

13. Особі, стосовно якої складається протокол про адміністративне правопорушення, пропонується

надати по суті вчиненого адміністративного правопорушення письмове пояснення, яке підписується зазначеною особою. Пояснення може додаватися до протоколу про адміністративне правопорушення окремо, про що робиться запис у ньому.

14. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, згідно зі статтею 63 Конституції України не несе відповідальності за відмову давати пояснення щодо себе, членів своєї сім'ї чи близьких родичів.

15. До протоколу про адміністративне правопорушення долучаються інші матеріали про адміністративне правопорушення (пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновки експерта, речові докази, протокол про вилучення речей і документів, рапорти посадових осіб, а також інші документи та матеріали, що містять інформацію про правопорушення).

16. У разі якщо правопорушення вчинено кількома особами, протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно кожної особи окремо.

17. У разі вчинення адміністративного правопорушення неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно одного з батьків неповнолітньої особи або особи, яка їх замінює, відповідно до частини третьої статті 184 КУпАП.

У разі вчинення неповнолітньою особою віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років адміністративних правопорушень, передбачених статтями 44, 51, 121–127, частинами першою, другою і третьою статті 130, статтею 139, частиною другою статті 156, статтями 173, 174, 185, 190–195 КУпАП, протокол про адміністративне правопорушення складається стосовно цієї особи.

18. Протокол про адміністративне правопорушення та матеріали про вчинене адміністративне правопорушення відповідно до статті 257 КУпАП надсилаються (надаються) органу (посадовій особі), уповноваженому(ій) розглядати справи про адміністративні правопорушення.

4. ДОСТАВЛЕННЯ ПОРУШНИКА

(Витяг із Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 із змінами та доповненнями)

Стаття 259. Доставлення порушника

З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, порушника може бути доставлено в поліцію, в підрозділ Військової служби правопорядку у Збройних Силах України чи до органу Державної прикордонної служби України, штабу громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, чи громадського пункту з охорони громадського порядку поліцейським, посадовою особою Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, військово-службовцем чи працівником Державної прикордонної служби України або членом громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а при порушенні законодавства про державну таємницю – до органів Служби безпеки України її співробітником. Доставлення порушника з числа кадрових співробітників розвідувального органу України при виконанні ним своїх службових обов'язків здійснюється тільки у присутності офіційного представника цього органу.

При вчиненні порушень правил користування засобами транспорту, правил щодо охорони порядку і безпеки руху, правил спрямованих на забезпечення схоронності вантажів на транспорті, правил пожежної безпеки, санітарних норм на транспорті порушника може бути доставлено уповноваженою на те особою в поліцію, якщо у нього немає документів, що посвідчують особу, і немає свідків, які б могли повідомити необхідні дані про нього.

При вчиненні лісопорушень, порушень правил полювання, правил рибальства і охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу, якщо особу порушника не може бути встановлено на місці порушення, працівники державної лісової охорони, а в лісах колективних сільськогосподарських підприємств — працівники лісової охорони зазначених підприємств, уповноважені на те посадові особи органів, які здійснюють державний нагляд за додержанням правил полювання, органів рибоохорони, посадові особи інших органів, які здійснюють державний контроль за охороною і використанням тваринного світу, працівники служб охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також поліцейські можуть доставляти осіб, які вчинили ці правопорушення, у поліцію чи в приміщення виконавчого органу сільської, селищної ради. Доставлення порушника може провадитись також членами громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону,

громадськими інспекторами охорони природи, громадськими мисливськими інспекторами, громадськими інспекторами органів рибоохорони та громадськими лісовими інспекторами.

У разі вчинення порушень вимог законодавства про охорону культурної спадщини, якщо особу порушника неможливо встановити на місці вчинення порушення, уповноважені посадові особи органів охорони культурної спадщини, адміністрацій історико-культурних заповідників та історико-культурних заповідних територій можуть доставляти осіб, які вчинили ці правопорушення, до поліції чи до приміщення виконавчого органу сільської, селищної, міської ради для встановлення особи порушника та складення протоколу про адміністративне правопорушення.

У разі вчинення порушень земельного законодавства, якщо особу порушника неможливо встановити на місці вчинення порушення, державні інспектори у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель можуть доставляти осіб, які вчинили ці правопорушення, до поліції чи до приміщення виконавчого органу сільської, селищної, міської ради для встановлення особи порушника та складення протоколу про адміністративне правопорушення.

При вчиненні правопорушень, зв'язаних із посяганням на охоронювані об'єкти, інше майно,

порушника може бути доставлено працівниками воєнізованої охорони у службове приміщення воєнізованої охорони або в поліцію для припинення правопорушень, встановлення особи порушника і складення протоколу про правопорушення.

При вчиненні правопорушень, пов'язаних із незаконним зберіганням спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, порушника може бути доставлено до органів Служби безпеки України її працівником для встановлення особи порушника і складення протоколу про правопорушення.

Доставлення порушника має бути проведено в можливо короткий строк.

Перебування доставленої особи у штабі громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону чи громадському пункті з охорони громадського порядку, приміщенні виконавчого органу сільської, селищної ради не може тривати більш як одну годину, якщо не встановлено інше.

У разі вчинення військовослужбовцями, військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів, а також працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків правопорушень та в разі наявності обставин, зазначених у частині першій цієї статті, доставлення порушника уповноваженими на те посадовими особами здійснюється у підрозділи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.

У разі порушення іноземцем або особою без громадянства правил перебування в Україні і транзитного проїзду через територію України, якщо особу порушника неможливо встановити на місці вчинення порушення, уповноважені посадові особи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, його територіальних органів і підрозділів можуть доставляти таких осіб у приміщення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, його територіальних органів і підрозділів, до поліції, до пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, для встановлення особи порушника і з'ясування обставин правопорушення.

5. АДМІНІСТРАТИВНЕ ЗАТРИМАННЯ (порядок його здійснення)

(Витяг із Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 із змінами та доповненнями)

Стаття 261. Адміністративне затримання

Про адміністративне затримання складається протокол, в якому зазначаються: дата і місце його складення; посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу затриманого; час і мотиви затримання. Протокол підписується посадовою особою, яка його склала, і затриманим. У разі відмовлення затриманого від підписання протоколу в ньому робиться запис про це.

Про місце перебування особи, затриманої за вчинення адміністративного правопорушення, негайно повідомляються її родичі, а на її прохання також власник відповідного підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган.

Органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання, про кожний випадок адміністративного затримання осіб інформують у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, крім випадків, якщо особа захищає себе особисто чи запросила захисника.

Стаття 262. Органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання

Адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може проводитися лише органами (посадовими особами), уповноваженими на те законами України.

Адміністративне затримання проводиться:

1) органами внутрішніх справ (Національної поліцією) – при вчиненні дрібного хуліганства, вчиненні насильства в сім'ї, порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій, при поширюванні неправдивих чуток, вчиненні злісної непокори законному розпорядженню чи вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також військовослужбовця чи образи їх, публічних закликів до невиконання вимог поліцейського, при прояві неповаги до суду, вчиненні незаконного доступу до інформації в автоматизованих системах, порушення правил про валютні операції, правил обігу наркотичних засобів або психотропних речовин, незаконного продажу товарів або інших предметів, дрібної спекуляції, торгівлі з рук у невстановлених місцях, при розпиванні спиртних напоїв у громадських місцях чи появи у громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль, у випадках, коли є підстави вважати, що особа займається проституцією, при порушенні правил дорожнього руху, правил

полювання, рибальства і охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу, при порушенні правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і транзитного проїзду через територію України, а також в інших випадках, прямо передбачених законами України;

2) органами прикордонної служби – у разі незаконного перетинання або спроби незаконного перетинання державного кордону України, порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, порушення прикордонного режиму, режиму в пунктах пропуску через державний кордон України або режимних правил у контрольних пунктах в'їзду–виїзду, вчинення злісної непокори законному розпорядженню або вимозі військовослужбовця чи працівника Державної прикордонної служби України або члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, порушення правил використання об'єктів тваринного світу в межах прикордонної смуги та контрольованого прикордонного району, у територіальному морі, внутрішніх водах та виключній (морській) економічній зоні України, порушення правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і транзитного проїзду через територію України, невиконання рішення про заборону в'їзду в Україну, порушення порядку в'їзду до району проведення антитерористичної операції або виїзду з нього;

3) старшою у місці розташування охоронюваного об'єкта посадовою особою воєнізованої охорони – при вчиненні правопорушень, зв'язаних з посяганням на охоронювані об'єкти, інше майно;

4) посадовими особами Військової служби правопорядку у Збройних Силах України – у разі вчинення військовослужбовцями, військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів, а також працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків військових адміністративних правопорушень, дрібного хуліганства, злісної непокори законному розпорядженню чи вимозі посадової особи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, публічних закликів до невиконання вимог цієї особи, порушення правил зберігання, носіння або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів, дрібного викрадення чужого майна, у разі розпивання пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях, появи у громадських місцях у п'яному вигляді, порушення правил обігу наркотичних засобів або психотропних речовин, а також у разі порушення правил дорожнього руху водіями чи іншими особами, які керують військовими транспортними засобами;

5) органами Служби безпеки України – при порушенні законодавства про державну таємницю або здійсненні незаконного доступу до інформації в

автоматизованих системах, зберіганні спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації;

6) посадовими особами органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів – у разі вчинення прихованої від огляду передачі або спроби передачі будь-яким способом особам, яких тримають у слідчих ізоляторах і установах виконання покарань, алкогольних напоїв, лікарських та інших засобів, що викликають одурманювання, а також інших заборонених для передачі предметів;

7) посадовими особами, уповноваженими на те центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, – при порушенні законодавства про перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства і транзитний проїзд через територію України.

Стаття 263. Строки адміністративного затримання

Адміністративне затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може тривати не більш як три години.

Осіб, які незаконно перетнули або зробили спробу незаконно перетнути державний кордон України, порушили порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України або до району проведення антитерористичної операції чи виїзду з них, порушили

прикордонний режим, режим у пунктах пропуску через державний кордон України або режимні правила у контрольних пунктах в'їзду–виїзду, правила використання об'єктів тваринного світу в межах прикордонної смуги та контрольованого прикордонного району, у територіальному морі, внутрішніх водах та виключній (морській) економічній зоні України, вчинили злісну непокору законному розпорядженню або вимозі військовослужбовця чи працівника Державної прикордонної служби України або члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також іноземців та осіб без громадянства, які не виконали рішення про заборону в'їзду в Україну, порушили правила перебування в Україні або транзитного проїзду через територію України, може бути затримано на строк до трьох годин для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи та/або з'ясування обставин правопорушення – до трьох діб.

Осіб, які порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, може бути затримано на строк до трьох годин для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження – до трьох діб з повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання.

**6. АДМІНІСТРАТИВНІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ
НА ЗДІЙСНЕННЯ НАРОДНОГО
ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ ТА ВСТАНОВЛЕНИЙ
ПОРЯДОК ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Стаття КУпАП	Назва статті	Час- тина
1	2	3
212-7	Порушення порядку ведення державного реєстру виборців, порядку подання відомостей про виборців до органів державного реєстру виборців, комісій, порядку складання та подання списків виборців, списків громадян України, які мають право брати участь у референдумі та використання таких списків	
212-8	Порушення правил громадянина на ознайомлення з відомостями держреєстру виборців, зі списком виборців, списком громадян, які мають право брати участь у референдумі	

Органи уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення							Застосування затримання	Стягнення
Суд	ОВС (Національна поліція)	Працівники патрульної служби	Органи автомобільного транспорту та електрогра- нспорту (ст. 229)	Адміністративні комісії	Виконавчі комітети	Держспоживінспекція		
4	5	6	7	8	9	10	11	12
+								ч. 1 – 20– 30 Н.М.Д.Г.; ч. 2 – 25– 50 Н.М.Д.Г.; ч. 3 – 10– 20 Н.М.Д.Г. на членів виборчої комісії
+								10–30 Н.М.Д.Г.

1	2	3
212-10	Порушення обмежень, щодо ведення передвиборної агітації, агітація в день проведення референдуму	
212-12	Порушення права на користування приміщеннями під час виборчої кампанії	
212-13	Виготовлення або розповсюдження друкованих матеріалів передвиборної агітації, які не містять відомостей про установу, що здійснила друк, їх тираж, інформацію про осіб, відповідальних за випуск	
212-14	Порушення порядку розміщення агітаційних матеріалів чи політичної реклами або розміщення їх у заборонених законом місцях	
212-19	Відмова у звільненні члена виборчої комісії від виконання виробничих чи службових обов'язків або його безпідставне звільнення з роботи	
212-20	Порушення порядку опублікування документів, пов'язаних з підготовкою і проведенням виборів, референдуму	

4	5	6	7	8	9	10	11	12
+								30–50 н.м.д.г., на пос. осіб – 50–80 н.м.д.г.
+								80–100 н.м.д.г.
+								ч. 1 – 10–30 н.м.д.г., на пос. осіб – 50–70 н.м.д.г.; ч. 2 – 3–5 н.м.д.г., на пос. осіб – 20–30 н.м.д.г.
+								ч. 1 – 5–10 н.м.д.г.; ч. 2 – на пос. осіб – 100–200 н.м.д.г.
+								ч. 1 – на пос. осіб – 20–50 н.м.д.г.; ч. 2 – на пос. осіб – 60–100 н.м.д.г.
+								на пос. осіб – 10–20 н.м.д.г.

Виробничо-практичне видання

БЕЗПАЛОВА Ольга Ігорівна
КОТЕЛЮХ Микола Олександрович
МАКАРЕНКО Вікторія Сергіївна
та ін.

**Пам'ятка
щодо дій працівників поліції
під час виборчого процесу
в Україні**

Комп'ютерне верстання: *П. О. Білоус*

Підписано до друку 26.02.2019. Формат 60х84/32. Ум. друк. арк. 1,4.
Обл.-вид. арк. 1,17. Наклад 2000 прим. Зам. № 2019-3.

Видавець і виготовлювач –
Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Л. Ландау, 27, м. Харків, 61080.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.

Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет
внутрішніх справ

Пам'ятка щодо дій працівників поліції під час виборчого процесу в Україні

Харків 2019

